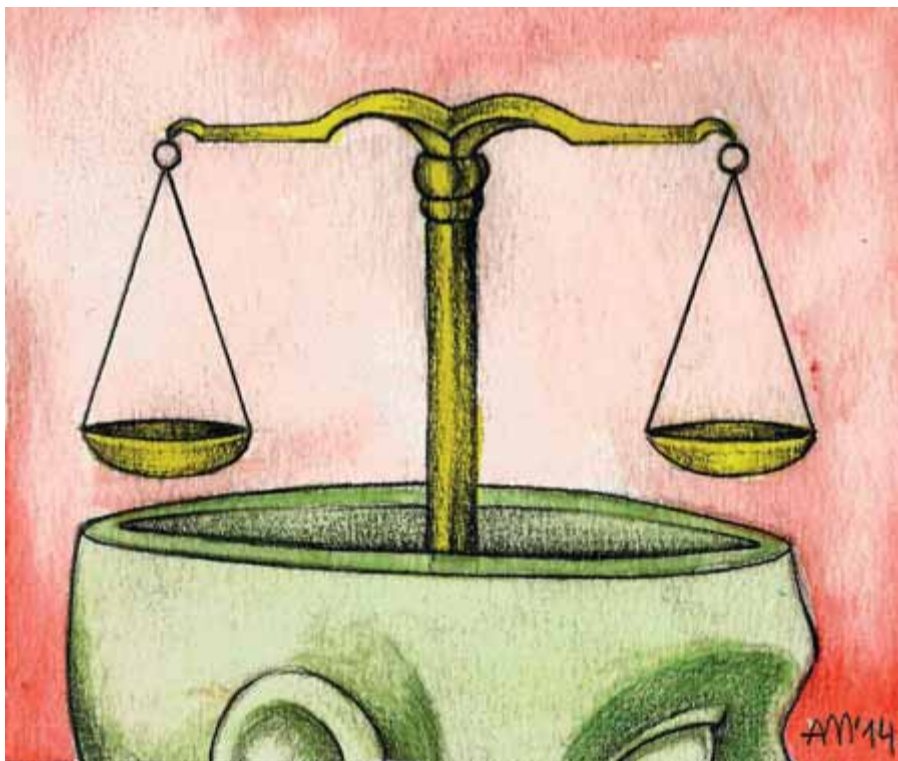

Divisió social i justícia distributiva

Una de les consignes dels que s'oposen a deixar-nos decidir democràticament el nostre futur nacional és que aquest procés divideix les famílies i la societat. Una consigna aparentment simple, però que, com argumentaré en aquest article, pot afectar greument la manera com el nostre cervell percep l'entorn social i hi interacciona, la qual cosa pot contribuir a desvirtuar tot el procés. Em centraré en dos aspectes concrets. D'una banda, malgrat que inicialment sapiguem que no

ÀLEX MARTÍN

és cert i ho puguem rebatre raonadament, de tant sentir-ho, el nostre cervell social pot fer que ens ho acabem creient. És format per les xarxes neurals que estructurarien la percepció social, i facilita que els nostres esquemes de pensament incorporin les consignes que sentim de manera repetida perquè ens hi puguem adaptar. Llavors, un cop incorporades, influeixen inconscientment en la nostra conducta, de manera que poden contribuir a propiciar que allò que inicialment era fals s'acabi esdevenint. I, si això passés, el mateix cervell social faria que tendíssim a incloure'ns plenament en un dels hipotètics grups, amb totes les conseqüències. D'altra banda, però relacionat amb el punt anterior, segons acaba de demostrar un treball publicat a la revista *Neuro Report* realitzat per un grup de recerca de la Universitat de Tecnologia de Dalian, a la Xina, tenir un fort sentiment de pertinença a un grup que explícitament exclouï l'altre altera l'anomenada justícia distributiva. La

justícia distributiva es defineix com la percepció d'equitat pel que fa a la manera com la societat comparteix els costos i els beneficis, una percepció que actualment, en un context de crisi econòmica que accentua les diferències socials, es troba en un equilibri molt precari.

EN AQUEST TREBALL es va valorar el biaix que cometien uns voluntaris quan distri-

buïen menjar teòricament de manera equitativa entre persones necessitades, tant del seu grup com d'un altre, mentre se'ls mesurava l'activitat neural. Es van utilitzar grups ètnics diferents, però els resultats poden ser raonablement extrapolats a altres sentiments grupals, com els nacionals i els sociopolítics. La majoria van mostrar un biaix inconscient que afavoria el seu grup, i el registre d'activitat mental va indicar que, quan s'esforçaven a ser equànimes amb l'altre grup, dins del cervell la decisió trigava més temps a generar-se, calia més activació de les àrees atencional i es produïa un esforç cognitiu més elevat. Què ens pot indicar això? D'una banda, si aconseguïen que aquesta consigna tingués èxit, de manera instintiva tendirem a

identificar-nos amb un grup, la qual cosa alterarà la nostra percepció de justícia distributiva. A més, l'estrès que sens dubte ens provocarà farà que el sentiment d'equitat s'esbiaïxi encara més, perquè l'estrès consumeix esforç cognitiu i dificulta l'activació de les àrees atencional. De l'altra, aquest fet, en un context en què s'accentuen les desigualtats socials i, en conseqüència, la repartició de costos i beneficis, pot propiciar que el procés nacional acabi derivant inconscientment cap a una qüestió bàsicament social.

La justícia distributiva es defineix com la percepció d'equitat pel que fa a la manera com la societat comparteix els costos i els beneficis, ara en equilibri precari

SI AQUESTA HIPÒTESI que proposo fos certa, l'antídot també seria clar: no deixar-nos arrossegat per les consignes que pretenen provocar divisió i, en paral·lel al procés nacional, afavorir polítiques socials clares i visibles de distribució equànime de costos i beneficis. Molts opinadors i polítics ja ho han advertit, però penso que connectar-ne la base cerebral pot ajudar a ser-ne més conscients per evitar-ho.